

॥ रामोपदेशः ॥

श्री-महादेव उवाच

एकान्ते ध्याननिरते एकदा राघवे सति।
ज्ञात्वा नारायणं साक्षात्कौसल्या प्रियवादिनी ॥ ५३ ॥

भक्त्याऽऽगत्य प्रसन्नं तं प्रणता प्राह हृष्टधीः।
राम त्वं जगतामादिरादिमध्यान्तवर्जितः ॥ ५४ ॥

परमात्मा परानन्दः पूर्णः पुरुष ईश्वरः।
जातोऽसि मे गर्भगृहे मम पुण्यातिरेकतः ॥ ५५ ॥

अवसाने ममाप्यद्य समयोऽभूद्रघूत्तम।
नाद्याप्यबोधजः कृत्स्नो भवबन्धो निवर्तते ॥ ५६ ॥

इदानीमपि मे ज्ञानं भवबन्धनिवर्तकम्।
यथा सङ्क्षेपतो भूयात्तथा बोधय मां विभो ॥ ५७ ॥

निर्वेदवादिनीमेवं मातरं मातृवत्सलः।
दयालुः प्राह धर्मात्मा जराजर्जरितां शुभाम् ॥ ५८ ॥

मार्गास्त्रयो मया प्रोक्ताः पुरा मोक्षाप्तिसाधकाः।
कर्मयोगो ज्ञानयोगो भक्तियोगश्च शाश्वतः ॥ ५९ ॥

भक्तिर्विभिद्यते मातस्त्रिविधा गुणभेदतः।
स्वभावो यस्य यस्तेन तस्य भक्तिर्विभिद्यते ॥ ६० ॥

यस्तु हिंसां समुद्दिश्य दम्भं मात्सर्यमेव वा।
भेददृष्टिश्च संरम्भी भक्तो मे तामसः स्मृतः ॥ ६१ ॥

फलाभिसन्धिर्भोगार्थी धनकामो यशस्तथा ।
 अर्चादौ भेदबुद्ध्या मां पूजयेत्स तु राजसः ॥ ६२ ॥
 परस्मिन्नर्पितं यस्तु कर्मनिर्हरणाय वा ।
 कर्तव्यमिति वा कुर्याद्भेदबुद्ध्या स सात्त्विकः ॥ ६३ ॥
 मद्गुणाश्रयणादेव मय्यनन्तगुणालये ।
 अविच्छिन्ना मनोवृत्तिर्यथा गङ्गाम्बुनोऽम्बुधौ ॥ ६४ ॥
 तदेव भक्तियोगस्य लक्षणं निर्गुणस्य हि ।
 अहैतुक्यव्यवहिता या भक्तिर्मयि जायते ॥ ६५ ॥
 सा मे सालोक्यसामीप्यसार्ष्टिसायुज्यमेव वा ।
 ददात्यपि न गृह्णन्ति भक्ता मत्सेवनं विना ॥ ६६ ॥
 स एवात्यन्तिको योगो भक्तिमार्गस्य भामिनि ।
 मद्भावं प्राप्नुयात्तेन अतिक्रम्य गुणत्रयम् ॥ ६७ ॥
 महता कामहीनेन स्वधर्माचरणेन च ।
 कर्मयोगेन शस्तेन वर्जितेन विहिंसनात् ॥ ६८ ॥
 मद्दर्शनस्तुतिमहापूजाभिः स्मृतिवन्दनैः ।
 भूतेषु मद्भावनया सङ्गेनासत्यवर्जनैः ॥ ६९ ॥
 बहुमानेन महतां दुःखिनामनुकम्पया ।
 स्वसमानेषु मैत्र्या च यमादीनां निषेवया ॥ ७० ॥
 वेदान्तवाक्यश्रवणान्मम नामानुकीर्तनात् ।
 सत्सङ्गेनार्जवेनैव ह्यहमः परिवर्जनात् ॥ ७१ ॥
 काङ्क्षया मम धर्मस्य परिशुद्धान्तरो जनः ।
 मद्गुणश्रवणादेव याति मामञ्जसा जनः ॥ ७२ ॥

यथा वायुवशाद्गन्धः स्वाश्रयाद्घ्राणमाविशेत्।
 योगाभ्यासरतं चित्तमेवमात्मानमाविशेत् ॥ ७३ ॥
 सर्वेषु प्राणिजातेषु ह्यहमात्मा व्यवस्थितः।
 तमज्ञात्वा विमूढात्मा कुरुते केवलं बहिः ॥ ७४ ॥
 क्रियोत्पन्नैर्नैकभेदैर्द्रव्यैर्मे नाम्ब तोषणम्।
 भूतावमानिनार्चायामर्चितोऽहं न पूजितः ॥ ७५ ॥
 तावन्मामर्चयेद्देवं प्रतिमादौ स्वकर्मभिः।
 यावत्सर्वेषु भूतेषु स्थितं चात्मनि न स्मरेत् ॥ ७६ ॥
 यस्तु भेदं प्रकुरुते स्वात्मनश्च परस्य च।
 भिन्नदृष्टेर्भयं मृत्युस्तस्य कुर्यान्न संशयः ॥ ७७ ॥
 मामतः सर्वभूतेषु परिच्छिन्नेषु संस्थितम्।
 एकं ज्ञानेन मानेन मैत्र्या चार्चैर्दभिन्नधीः ॥ ७८ ॥
 चेतसैवानिशं सर्वभूतानि प्रणमेत्सुधीः।
 ज्ञात्वा मां चेतनं शुद्धं जीवरूपेण संस्थितम् ॥ ७९ ॥
 तस्मात्कदाचिन्नेक्षेत भेदमीश्वरजीवयोः।
 भक्तियोगो ज्ञानयोगो मया मातरुदीरितः ॥ ८० ॥
 आलम्ब्यैकतरं वाऽपि पुरुषः शुभमृच्छति।
 ततो मां भक्तियोगेन मातः सर्वहृदि स्थितम् ॥ ८१ ॥
 पुत्ररूपेण वा नित्यं स्मृत्वा शान्तिमवाप्स्यसि।
 श्रुत्वा रामस्य वचनं कौसल्याऽऽनन्दसंयुता ॥ ८२ ॥
 रामं सदा हृदि ध्यात्वा छित्त्वा संसारबन्धनम्।
 अतिक्रम्य गतीस्तिस्त्रोऽप्यवाप परमां गतिम् ॥ ८३ ॥

कैकेयी चापि योगं रघुपतिगदितं पूर्वमेवाधिगम्य
 श्रद्धाभक्तिप्रशान्ता हृदि रघुतिलकं भावयन्ती गतासुः।
 गत्वा स्वर्गं स्फुरन्ती दशरथसहिता मोदमानावतस्थे
 माता श्रीलक्ष्मणस्याप्यतिविमलमतिः प्राप भर्तुः समीपम् ॥ ८४ ॥
 ॥ इति श्रीमदध्यात्मरामायणे उमामहेश्वरसंवादे उत्तरकाण्डे सप्तमः
 सर्गः सम्पूर्णः ॥

This stotra can be accessed in multiple scripts at:
http://stotrasamhita.net/wiki/Ramopadesha-_Uttara_Kanda.

 generated on **February 28, 2025**

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | StotraSamhita | Credits